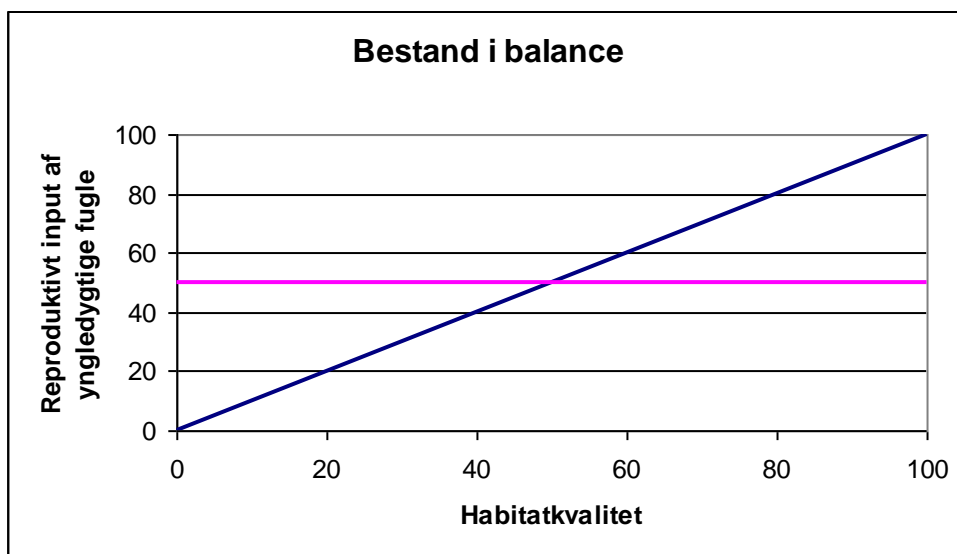
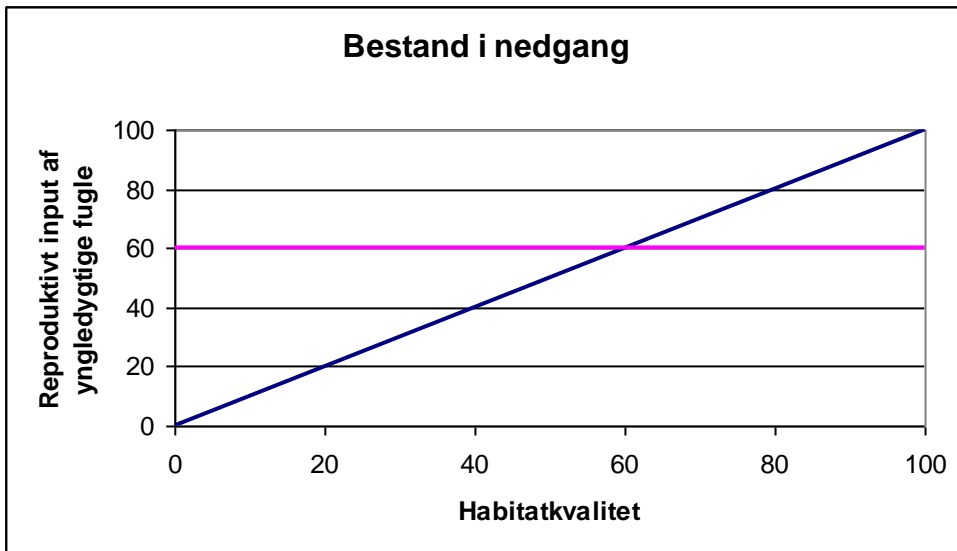

Jagt på bestande, der er i langvarig nedgang, vil resultere i yderligere reducerede bestande og være i strid med de jagtetiske regler

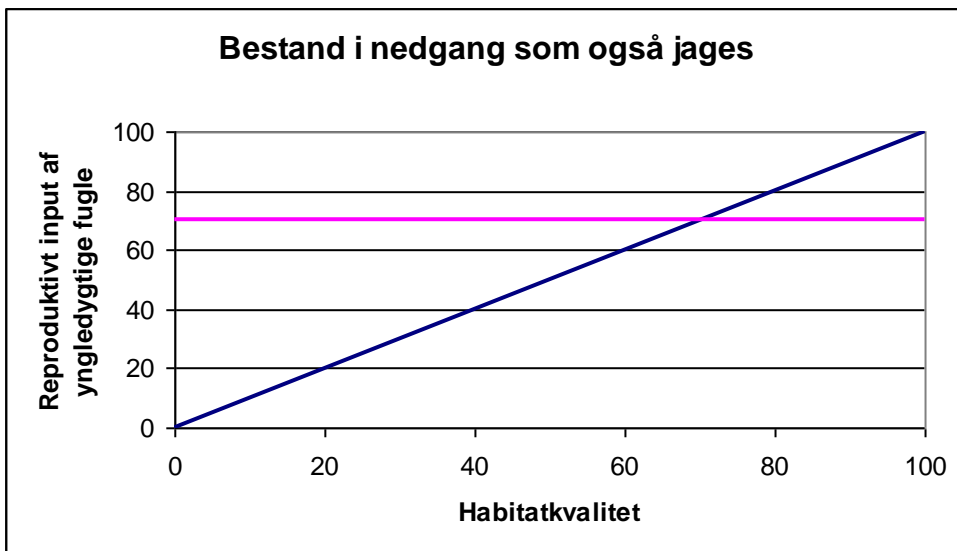
Alle arter lever på en kvalitativ gradient fra gunstige (optimale) til ugunstige (yngle-)habitater. Dette fører oftest til, at der er 'source-' og 'sink'-bestande, som hhv. producerer et overskud og et underskud af afkom i forhold til at opretholde bestandene. Sink-bestande opretholdes således kun i kraft af overskud (indvandring) fra source-bestande. Dette er illustreret i nedenstående figur, hvor den sorte linje angiver en gradient fra nul produktion af yngledygtige individer til produktion af så mange yngledygtige individer, som det er muligt. Den røde linje illustrerer 'break even' mellem sink- og source-habitaterne. Bestandene til højre for skæringspunktet mellem den sorte og den røde linje er således source-bestande, mens bestandene til venstre for skæringspunktet mellem den sorte og den røde linje er sink-bestande. Balancen i den samlede bestand opretholdes ved, at der produceres lige så stort et overskud på source-habitaterne, som der er underskud i sink-habitaterne.

I en bestand i langvarig nedgang, hvad enten nedgangen skyldes for stor voksendødelighed eller for lav rekruttering, er denne balance forrykket, så der ikke produceres lige så stort et overskud i source-bestandene som der er underskud i sink-bestandene. Som det ses i nedenstående figur, produceres der således ikke yngledygtige individer nok på source-habitaterne til at kompensere for underskuddet i sink-habitaterne. Source-habitaterne er altså blevet mindre ved, at det nu kun er de bedste habitater, der producerer et overskud.

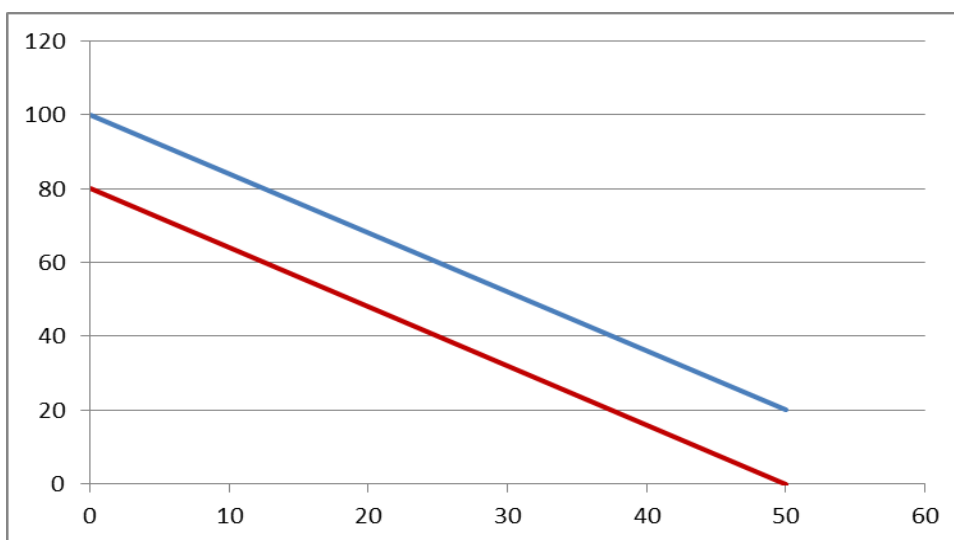
En jagtlig udnyttelse af en bestand i langvarig nedgang vil yderligere forskyde grænsen mellem source- og sink-habitater, således at en endnu større andel af en arts udbredelsesområde eller habitater bliver til en sink, **som altså skal forsøges opretholdt af en endnu mindre sourcebestand end tidligere**. Nu er det kun de allerbedste habitater, der producerer et overskud, og jagten har således en uforholdsmæssigt stor negativ effekt på bestanden, som falder yderligere. Dette fald fører ikke nødvendigvis til accelereret nedgang, men bestanden holdes på et lavere niveau under den fortsatte nedgang, end den ville have været uden jagt (dvs. under den nedgangskurve, som den ellers ville være på). Jagten kan således i princippet godt være 'bæredygtig' i den forstand, at bestanden ikke vil udvise et accelereret fald alene pga. jagten, men den vil altså føre til en yderligere reduceret bestand end ellers. På den måde bliver jagten additiv i stedet for potentielt at være kompensatorisk og derfor i uoverensstemmelse med de jagtetiske regler (se nedenfor).

Disse forhold gælder primært for bestande, hvor de bestandsbegrænsende faktorer opererer i yngleområderne, såsom det antages at være tilfældet for de fleste dykænder og vadefugle. Men de kan også gøre sig gældende for bestande, hvor de bestandsregulerende faktorer formentlig opererer i vinterhalvåret, idet der ofte vil være 'carry over'-effekter mellem yngle- og ikke-yngleområderne/sæsonerne. **Dobbeltbekkasinen** er således eksempel på en art, som er i

tilbagegang både som ynglefugl her i landet og totalt for flyway-bestanden (Lindström *et al.* 2015, Kjellén 2016), uden at vi ved, hvor i årscyklus, flaskehalsen ligger, idet arten udmærket kan have problemer både i yngleområderne og i raste-, fælde- og overvintringsområderne inkl. jagten her.

Selv om en langvarige nedgang skyldes habitatforringelser, og jagten således ‘kun’ bidrager til en yderligere reduktion (se figuren nedenfor, hvor den røde linje er udviklingen med jagt, den blå uden), så er det DOFs holdning, at den jagtlige udnyttelse er den letteste og hurtigst virkende faktor at ændre på for at hjælpe en sådan trængt bestand. Dette skal også ses i lyset af, at DOF ikke kan acceptere, at jagt reducerer bestande af vilde fugle nævneværdigt under bæreevnen for levestederne – hvad enten jagten er bæredygtig på dette lavere niveau eller ej. Det er det, vi har set med den kraftige effekt, som en fredning blot i august har haft på bestanden af storspove siden 1982 (jvf. Laursen 2005). Her var de fenno-skandinaviske og nordvestrussiske bestande på retur pga. habitatforringelser og jagt formentlig efter 2. verdenskrig, men augustfredningen i Danmark i 1982 og siden hen totalfredningen i 1994 har vendt denne udvikling til fremgang.

At acceptere, at en bestand holdes **nævneværdigt** under habitaternes bæreevne, ville ikke alene være i strid med DOFs holdninger, men også med de jagtetiske regler (bilag til jagtloven), hvoraf det fremgår, at: ”Jagt skal tage hensyn til bestandenes størrelse, således at der kun nedlægges en del af det naturlige bestandsoverskud. Er der tvivl, skal der jages efter forsigtighedsprincippet.”

I vildtforvaltningen er der altså ikke grundlag for diverse betragtninger omkring øget produktivitet som ved forvaltning af fiskebestande, hvor man kan opnå større produktion ved at holde bestandene under habitaternes bæreevne (dvs. frigjort fra tæthedafhængig dødelighed). Vores bestande af pattedyr og fugle er ikke ‘produktionsenheder’ som i landbruget eller erhvervsfiskeriet, men en naturkvalitet, hvor jagten må underordnes den brede befolknings interesser i at kunne opleve en så rig og uforstyrret fauna som muligt.

Notat fra DOF, 12. marts 2009; opdateret 3. marts 2017

Kjellén, N. 2016. Migration Counts at Falsterbo, SW Sweden. – http://www.falsterbofagelstation.se/index_e.html

Laursen, K. 2005: Curlews in the Wadden Sea, effects of shooting protection in Denmark. i Blew, J. & P. Südbeck (red.): Migratory waterbirds in the Wadden Sea 1992-2000. – Wadden Sea Ecosystem 17: 171-184. Common Wadden Sea Secretariat. Wilhelmshaven, Germany.

Lindström, Å., Green, M., Husby, M., Kålås, J.A. & Lehikoinen, A. 2015. Large-scale monitoring of waders on their boreal and arctic breeding grounds in northern Europe. – *Ardea* 103: 3-15.